

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 -8611 610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

25 Ocak 2024'

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/5471
ÇK 28

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN SERHAT EREN'İN
TBMM 7/5471 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORULAR:

- 1) Diyarbakır'ın Kulp ile Batman'ın Sason ilçeleri arasındaki Zori Çayı üzerinde yapılması planlanan Metin HES projesi için Diyarbakır ve Batman İdare Mahkemelerinin iptal kararları varken, neden bakanlığınız yeniden ÇED sürecini başlatmıştır?
- 2) Diyarbakır'ın Kulp ve Batman'ın Sason İlçesinde yaşayan halkın projeye karşı olmasına rağmen ve mahkemelerce kamu yararına uygun olmadığı karar verilen projenin ısrarla yapılmak istenmesinin gerekçesi nedir?
- 3) Santralin faaliyete geçmesi durumunda oluşacak yüksek buharlaşma sebebiyle toprağın tuz oranının artarak verimliliğinin azalacağı, bölgenin temel geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılığın olumsuz etkileneceği, havzanın içme ve kullanma suyunu kirleteceğini ve spesifik balık türlerinin yok olacağını biliyor musunuz?
- 4) 2872 sayılı Çevre Kanunu'na da aykırı olan bu projenin iptal edilmesi için bakanlık olarak bir girişimde bulunacak mısınız?
- 5) Proje alanı içerisinde bulunan kültürel miras olan tarihi çeşme ve köprü kalıntılarını yok edecek, zemin yapışım değiştireceğinden aşırı yağmurların sel ve su basmalarını beraberinde getirerek yerleşim yerlerini ve doğal dengeyi bozacak, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı bu projeye onay veren bakanlığınıza bağlı kurum ve kişiler hakkında idari soruşturma başlatacak mısınız?
- 6) Projenin yaratacağı ekolojik kısımların ve yaşanacak mağduriyetlerin yerinde araştırılması için bakanlığınızca uzmanlardan oluşan bir heyetin görevlendirilmesi noktasında bir çalışmanız olacak mıdır?

CEVAPLAR:

1,2- 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun Çevresel etki değerlendirilmesi başlıklı 10. maddesinde; Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya Proje Tanıtım Dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü yer almaktadır.

Bu bağlamda; "Metin HES (Kayser Barajı) Malzeme Ocakları, Kıрма- Eleme Tesisi ve Beton Santrali" projesi ile ilgili olarak, Bakanlığımızca verilen 13.02.2014 tarihli ve 3358 sayılı "ÇED Olumlu Kararı hakkında Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi'nin 22.01.2022 tarihli ve.2021/1320, K.2022/904 esas sayılı kararı ile ÇED Olumlu Kararında hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilerek ÇED Olumlu Kararı iptal edilmiş olup, bahse konu mahkeme kararında belirtilen gerekçeler kapsamında yeniden hazırlanan ÇED Raporu ile Bakanlığımızın 2009/7 Genelgesi kapsamında başvuru yapılarak ÇED süreci başlatılmıştır. Nihayetinde de 28.08.2023 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

3- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermektedir.

Söz konusu proje için Bakanlığımızda yürütülen ÇED sürecinde, ÇED Yönetmeliği'nin 8. maddesinin (3). fıkrası kapsamında projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyasındaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir İnceleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) kurulmuştur.

Diyarbakır, Batman İlleri Kulp, Sason İlçeleri Dicle Havzası, Zori Çayı Üzerinde yapılması planlanan "Metin HES (Kayser Barajı) Malzeme Ocakları, Kıрма- Eleme Tesisi ve Beton Santrali" projesi İDK komisyonu içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü), Diyarbakır Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Batman Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Batman Valiliği (İl Özel İdaresi Başkanlığı), Diyarbakır Valiliği (İl Özel İdaresi Başkanlığı) yer almış olup, kurumlarca yetki ve sorumluluk alanında uygun görüş alınmıştır.

4,5,6- ÇED çalışmaları; 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmeliklerin ilgili hükümleri ve diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermektedir. Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde yapılması icap eden iş ve işlemleri belirleyen hukuksal düzenleme, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'dir. Yapılması planlanan projelere ait ÇED sürecinde tahsis edilen iş ve işlemler, mezkûr yönetmeliğin hükümlerine uygun olarak tesis edilmektedir.